

**EESTI ÜHISKONNA
KULUTUSED MUUSIKALE
2018-2023**

**MUSIC
ESTONIA**

SISUKORD

Kulutused muusikale Eestis 2018-2023	5
Kulutused kontsertidele	7
Kulutused salvestatud muusikale	9
Kulutused muusikateoste kasutamisele	12
Kulutused loometööle	13
Kulutused valdkonna edendamisele	15
Kulutused toetustele – koondpilt	16
Lisa: metoodika ja andmed	17

SISSEJUHATUS

Muusikasektori toimimise majanduslikust mõõtmest – ehk muusikamajandusest – andmepõhise ülevaate saamiseks on tarvis kahte vaadet – nõudluse vaadet ehk kui palju ühiskond kulutab muusika kuulamisele ja kasutamisele ning pakkumise vaadet ehk kui palju Eesti muusikasektor loob väärtust ja teenib tulu muusika loomise, levitamise, müügi ning muusikaga seonduvate teenuste pakkumisega. **Käesolev aruanne kajastab nõudluse vaadet** ning on jätkuks mõne aasta eest ilmunud raportile, lisades senisele andmepildile ka 2021, 2022 ja 2023 aastate andmed. Kuivõrd käesolevas aruandes on sisse viidud mõningad muudatused andmepildi struktuuris, on andmed esitatud läbivalt 2018-2023 aastate kohta.

Eesti muusikahuviline kuulab nii Eesti kui ka välisartistide esitatud ja autorite loodud muusikat. Vahel toob selle muusika temani Eesti muusikaettevõtte, näiteks kontserdikorraldaja, kuid digitarbimise puhul kasutab Eesti muusikakuulaja reeglina mõnda Rootsi või USA voogedastusplatvormi, et kuulata välisartisti, kelle muusika on tootnud ja digikanalisse levitanud mõni välismaine plaadifirma. Seega mitte kõik Eesti muusikakuulaja poolt tehtud kulutused ei jõua ega jää tuluna Eesti muusikasektoris. Kulutused muusikale Eestis ning Eesti muusikasektori tulud on omavahel mõistagi seotud, kuid viimast ehk Eesti muusikasektori peamisi tuluallikaid, tegevusliike, müügitulusid ja lisandväärtust käesolev aruanne ei käsitle. Samuti pole aruandes muusika kuulamise ja kasutamise vaates eristatud välis- ja Eesti muusikat, kuna selleks puuduvad praeguse seisuga piisavad andmed.

KES KULUTAB MILLELE?

Muusikale kulutatakse mitmel viisil – näiteks soetades kontserdipileti või vinüülalbumi, kasutades igakuise tasu eest voogedastusteenuseid, litsentseerides muusikat oma filmi või videosse, hankides loa mängida muusikat taustaks oma restoranis, baaris või kaupluses jne. Vastavalt erinevatele kasutamise viisidele, on käesolevas aruandes muusikale kulutajad koondatud kolme gruppi:

1. Eratarbija – eraisik, kes ostab kontserdipileteid ja albumeid, kasutab voogedastus- ja muid digiteenuseid.
2. Ettevõtlus- ja erasektor – eraõiguslikud juriidilised isikud, kes kasutavad salvestatud muusikat (fonogramme) oma äripinnal taustamuusikana, tasudes selle eest litsentsitasusid, tellivad artiste esinema erasündmustele jne.
3. Avalik sektor – peamiselt asutuste, loovisikute ja projektitegevuste toetaja.¹

Eelmine aruanne lähenes muusikale tehtud kulutuste sisulisele liigitamisele hübriidsetl, kombineerides muusikale kulutaja vaate ja muusikaettevõtluse sisese struktuuri. Käesolevas aruandes on andmed mõnevõrra ümber organiseeritud, et võtta selgelt fookusesse kulutuste tegija vaade. Näiteks hõlmab salvestatud muusika litsentseerimine oma kohvikus taustamuusikaks nii autori-, fonogrammitootja kui ka esitajaõigusi, samas kui autoritasud liigitatakse traditsioonilises tulupõhises muusikaettevõtluse vaates muusikakirjastamise mitte salvestatud muusika sektoris. Muusikale kulutaja vaatest teeb ta aga kulutuse salvestatud muusika kasutamiseks ning on vähem oluline, kuidas liigitada lõplikke tulusaajaid.

Seega on käesolevas aruandes muusikale tehtud kulutused liigitatud järgmiselt:

- A. Kulutused kontsertidele – hõlmab kulutusi kontserdipiletitele ning elava muusika tellimist erasündmustele (ehkki viimase kohta puuduvad igasugused andmed). Omamoodi kulutustena kontsertidele lähevad arvesse ka erinevad valdavalt avaliku sektori toetused nende korraldamiseks.
- B. Kulutused salvestatud muusikale – hõlmab kulutusi füüsiliste albumite soetamisele ja digiplatvormide tasuliste versioonide kasutamisele.² Samuti kuuluvad siia (valdavalt ettevõtete) kulutused salvestatud muusika litsentseerimisele olgu avaliku esitamise (nt taustamuusikana kohvikus, kaupluses või muul äripinnal) või reprodutseerimise eesmärgil. Salvestiste litsentseerimine võib toimuda kollektiivse esindamise organisatsioonide (ehk KEOde) vahendusel, hõlmates nii autorite kui ka esitajate ja fonogrammitootjate õigusi; aga samuti ka otse õiguste omajatelt, näiteks soovi korral kasutada muusikat reklaamis. Lõpuks käivad siia kategooriasse ka toetused salvestatud muusika tootmiseks.
- C. Kulutused muusikateoste kasutamisele (muul viisil) – hõlmab kulutusi, mida valdavalt ettevõtted teevad selleks, et litsentseerida muusikateoste kasutamist väljaspool konkreetseid salvestisi või kontsertesitusi.

1 Mõistagi võivad riigiasutused tarbida muusikat samadel viisidel, nagu eraettevõtted – sellisel juhul kehtivad mõlemile kui juriidilistele isikutele samad reeglid. Kuna riigiasutuste muusikatarbimine (nt litsentseerimine avalikuks esituseks, kontsertide korraldamine jne) ei ole praeguste andmete järgi eristatav, on see eraldi välja toomata ja liigitub paratamatult ettevõtlus- ja erasektori alla.

2 Sisuliselt võiks siia liita ka ettevõtete kulutused digireklaamile voogedastusplatvormidel, mille najal viimased pakuvad n-ö *freemium* mudeli alusel tasuta kasutamise võimalust. Paraku pole selliste kulutuste kohta Eesti põhiseid andmeid. Suurima voogedastusplatvormi Spotify reklaamitulu aastal 2023 oli 1,7 miljardit eurot ning see moodustab kogutulust (13,3 miljardit eurot) ca 13%. Allikas: [Chart: How Important Are Ad-Supported Subscriptions for Spotify? | Statista](#).

See võib hõlmata nii litsentsi muusikateoseid seada või noodistada, välja anda ja levitada. Siia liigitub ka EAÜ kogutavad litsentsitasud muusikateoste kasutamise eest kinos ja teatris ning erakopeerimise hüvitis.

- D. Kulutused loometööle – hõlmab kulutusi, mida tehakse konkreetsete loometööde tellimisele, näiteks heliloomingu tellimustele. Ehkki sedalaadi tellimusi võidakse rahastada ka eraisikute või ettevõtete poolt, puuduvad selle kohta koondatud andmed ning käesolevas aruandes on kulutused loometööle sisuliselt võrdsed toetusprogrammide mahuga, millega heliloomingu tellimusi ja muud loometööd rahastatakse. Toetuste osas on siia liigitatud ka loometoetused ja stipendiumid.
- E. Kulutused valdkonna edendamisele – hõlmab tegevustoetusi valdkonna organisatsioonidele ning muid toetusi. Siia on liigitatud ka pandeemia aastatel erakorraliselt eraldatud kriisiabi.

Kulutused muusikale võiks sisaldada veel mitut kategooriat. Näiteks teevad fännid kulutusi otse artistide persoonibrändile, olgu siis fännikauba soetamise või erinevate *direct-to-fan* teenuste kasutamise kaudu. Samuti kulutavad ettevõtted brändipartnerlustele tuntud artistidega. Paraku puuduvad nende kulutuste kohta koondatud andmed ja seega pole vastavat kategooriat käesolevas aruandes lisatud.

Aruanne ei hõlma muusikahariduse, -harrastuse, instrumentide tootmise ja muusikatehnoloogia valdkondi, ehkki tegemist on oluliste sektoritega tervikpildist. Tulevastes aruannetes on ehk võimalik haaret ka neile segmentidele laiendada.

ARUANDE KOOSTAMISE METOODIKA JA ANDMED

Käesoleva aruande meetoodika koostamisel on lähtutud osaliselt ka mujal loodud sarnastest aruannetest³ ning neis kasutatud metodoloogiat. Käesoleva aruande koostamise peamised lähtekohad on järgmised:

- Aruanne peegeldab nõudluse poolt Eestis. Seejuures on traditsioonilises tähenduses turunõudlusele lisatud ka avaliku sektori toetused, mis on samuti ühiskonna kulutused. Mõne teema lõikes on andmed toodud ka turumahu kohta ehk ilma toetusteta. Pakkumise ehk muusikasektori vaade vajab eraldi käsitlust ning seda käesolev aruanne ei paku.
- Kuna mitmete kulutuste kohta puuduvad koondandmed või olemasolevad andmed ei pruugi olla täielikud, siis on käesolevas aruandes esitatud kulutuste mahud tervikuna ebatäielikud. Igas alaliigi peatükis on põgusalt mainitud ka need kulutamise viisid, mille kohta andmed puuduvad.
- Aruanne tugineb eelkõige avalikult kättesaadavatele andmetele, mida kogutakse iga-aastaselt ning mida on võimalik aastate lõikes võrrelda. Erandiks on salvestatud muusika tarbimise andmed, mis on tuletatud Soome muusikatootjate esindusorganisatsiooni IFPI käest saadud (mujal avaldamata) andmetest.
- Mitmete andmete näol on tegemist sektori tuludega, millest on tuletatud tarbijakulutuste mahud ehk kui palju maksis tarbija. Vastavad arvutuskäigud ja mudelid on põgusalt välja toodud lisas.
- Kõik kulutused on määratud ühte kolmest kulutajate grupist. Need jaotused tuginevad üldistustel. Näiteks on eeldatud, et kõik piletiostjad on eratarbijad, kuid kõik taustamuusika litsentseerijad on ettevõtted (restoranid, kohvikud, kauplused jt). Samuti, et kõik füüsiliste albumite ostjad ning digitarbijad on eraisikud. Ehkki on selge, et muusikat võivad litsentseerida või erasüdamusele muusikuid palgata ka eraisikud ning kontserdipiletitele või füüsilistele albumitele kulutusi teha ettevõtted, siis puuduvad selliste jaotuste kohta täpsemad andmed.

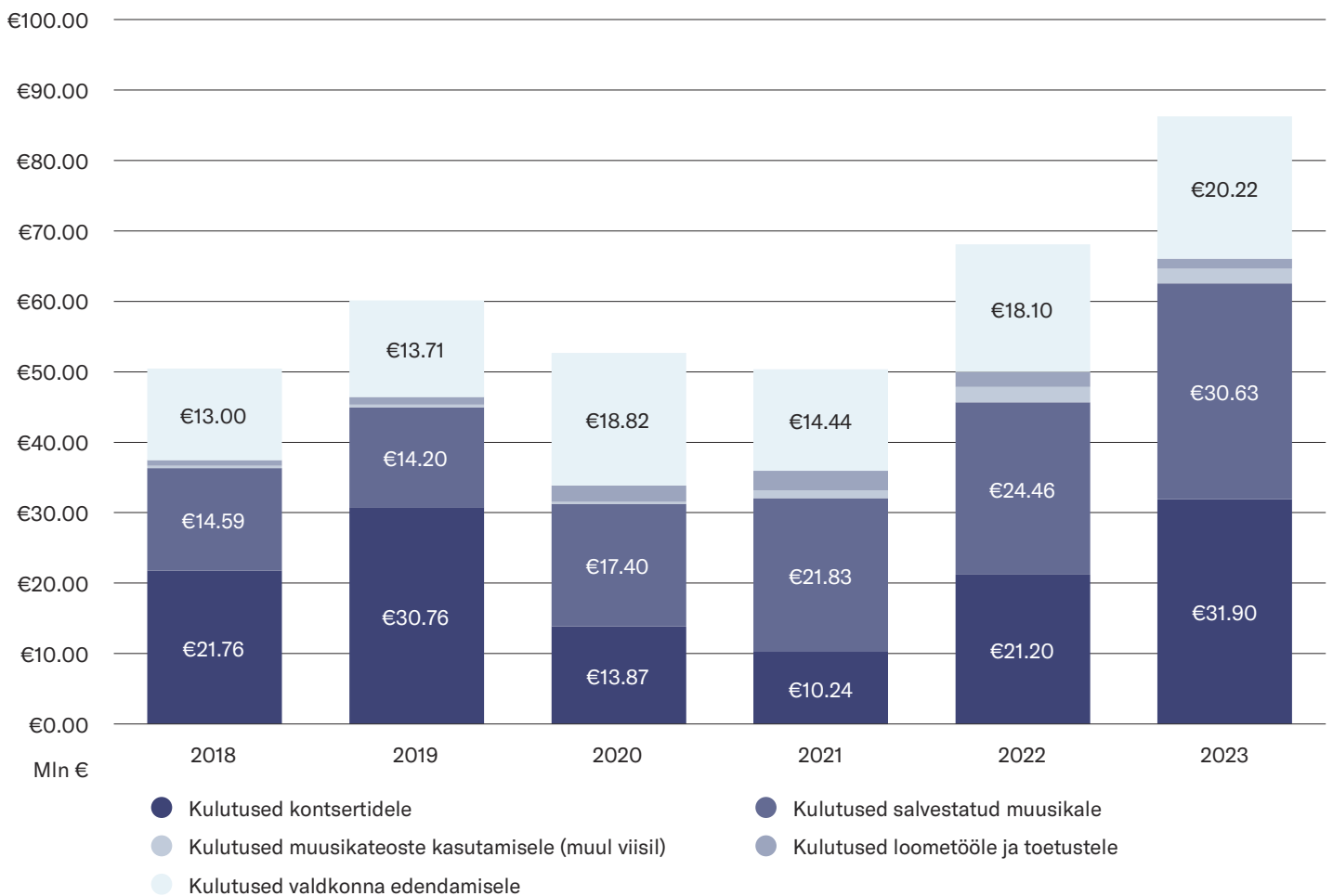
3 Nt Music Finlandi, UK Music jt iga-aastased muusikamajanduse aruanded.

KULUTUSED MUUSIKALE EESTIS 2018-2023

Muusikale tehtud kulutuste maht Eestis aastatel 2018-2023 kulutuste alaliikide lõikes on toodud tabelis 1 ja joonisel 1. Tabel 2 peegeldab samu andmeid kulutajate vaates.

Kulutused (mln €)...	2018	2019	2020	2021	2022	2023
kontsertidele	€21,76	€30,76	€13,87	€10,24	€21,20	€31,90
salvestatud muusikale	€14,59	€14,20	€17,40	€21,83	€24,46	€30,63
muusikateoste kasutamisele (muul viisil)	€0,33	€0,38	€0,24	€1,09	€2,17	€2,11
loometööle ja toetustele	€0,80	€1,07	€2,34	€2,77	€2,15	€1,40
valdkonna edendamisele	€13,00	€13,71	€18,82	€14,44	€18,10	€20,22
KOKKU	€50,48	€60,12	€52,67	€50,37	€68,08	€86,26

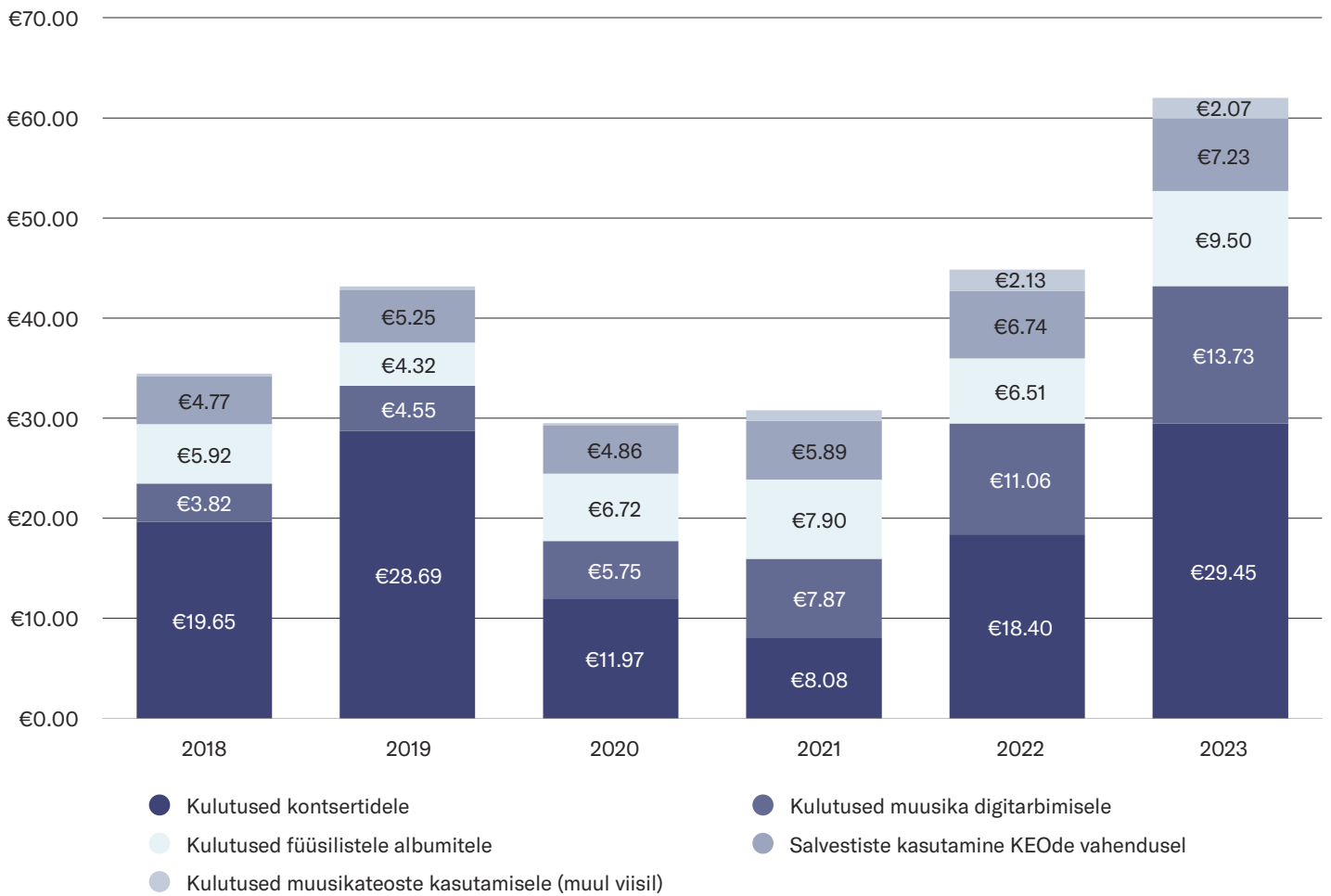
TABEL 1. KULUTUSED MUUSIKALE EESTIS, 2018-2023, MLN €

JOONIS 1. KULUTUSED MUUSIKALE EESTIS, 2018-2023, MLN €.

Kulutused...	2018	2019	2020	2021	2022	2023
kontsertidele	€19,65	€28,69	€11,97	€8,08	€18,40	€29,45
salvestatud muusikale	€14,51	€14,12	€17,34	€21,67	€24,31	€30,46
muusikateoste kasutamisele (muul viisil)	€0,30	€0,34	€0,21	€1,05	€2,13	€2,07
KOKKU	€34,45	€43,16	€29,51	€30,79	€44,84	€61,99

TABEL 2. EESTI MUUSIKATURU MAHT (ILMA TOETUSTETA), 2018-2023, MLN €.

JOONIS 2. EESTI MUUSIKATURU MAHT (ILMA TOETUSTETA), 2018-2023, MLN €.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Eratarbija	€29,39	€37,56	€24,44	€23,85	€35,97	€52,68
Ettevõtlus- jm erasektor	€5,32	€5,76	€5,18	€7,13	€9,04	€9,53
Avalik sektor	€15,77	€16,80	€23,05	€19,39	€23,08	€24,05
KOKKU	€50,48	€60,13	€52,68	€50,37	€68,08	€86,26

TABEL 3. KULUTUSED MUUSIKALE EESTIS KULUTAJATE LÕIKES, 2018-2023, MLN €.

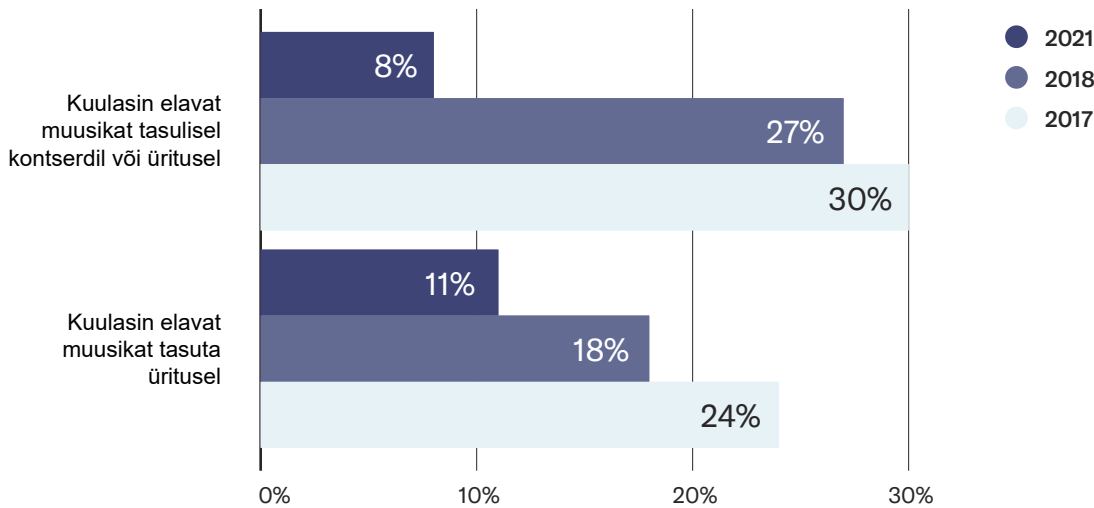
KULUTUSED KONTSERTIDELE

Selle kohta, kui palju toimub Eestis kontserte ning kui palju neid külastatakse, on andmeid vaid kõige üldisemal tasandil. Eesti Statistikaameti hinnangul toimus enne pandeemiat aastas ca 5000-7000 kontserti. 2021 ja 2022 on toimunud selge langus, ca 3100-3350 kontserdini (tabel 4). Kummalisel kombel ei kajastu selles andmepildis 2020 alanud pandeemia ning sellest tingitud kontsertide ärajäämise ja edasilükkamise laine. Märkimist väärib ka see, et ligi pooled kontsertidest (47%) ja 64% külastustest toimusid Tallinnas.⁴

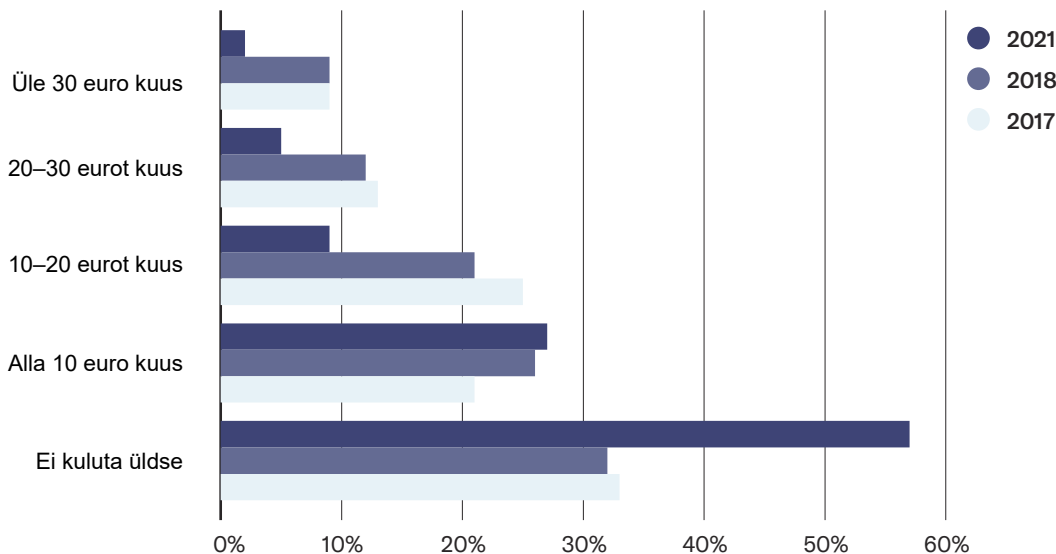
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kontserdikorraldajad	1425	880	1055	448	472	485
Kontserdid	7058	4998	5865	3092	3288	3358
Külastused, tuhat	1160	1211	469	375	707	987

TABEL 4. KONTSERDIKORRALDAJATE, KONTSERTIDE JA KONTSERDIKÜLASTAJATE HULK AASTATE LÖIKES.
ALLIKAS: EESTI STATISTIKAAMET.

Music Estonia eestvedamisel on kolmel korral läbi viidud uuring “Eesti elanike muusikakuulamise harjumused” (2017. ja 2018. Kantar Emori ning 2021. Norstati poolt). Uuringutest peegeldub 2021. a. veel pandeemia mõju kontserdikülastajate hulgal (joonis 3) ning keskmistes kulutustes kontserdipiletitele (joonis 4) – võrreldes pandeemiaeelse ajaga külastas kontserte ja kulutas piletitele 2021. aastal keskmisest märksa vähem inimesi.

JOONIS 3. KONTSERDIKÜLASTUSED VIIMASE KUU JOOKSUL.
ALLIKAS: KANTAR EMOR (2017, 2018), NORSTAT (2021).

JOONIS 4. KONTSERDIPILETILETELE RAHA KULUTAMINE TAVALISELT ÜHES KUUS 2017, 2018 JA 2021 VÕRDLUSES.
ALLIKAS: KANTAR EMOR (2017, 2018), NORSTAT (2021).

4 Allikas: Eesti Statistikaamet, KU113: EESTI KONTSERDIKORRALDAJATE KONTSERDID MAAKONNA JÄRGI. Statistika andmebaas

Eratarbija või ettevõtte vaatest tehakse elavas ettekandes muusikale kulutusi järgmistel viisidel:

- Kontserdipileti soetamine. Eeldatavasti teeb seda valdavalt eratarbija.
- Kontserdi korraldamine erasündmuse raames, mis pole avalikkusele avatud ning kuhu ei müüda pileteid. Kulutatakse sel juhul otse esinejate palkamisele. Sel juhul võib tellijaks olla ettevõtte või muu asutus (ettevõtte pidu, konverents või muud sündmused) või ka eraisik (sünnipäevapidu, pulmad või muud sündmused).

Kaudsemalt võivad ettevõtted kulutusi teha ka kontserdikorraldaja poolt pakutavatele muusikaga seonduvatele teenustele, nt turundusalane koostöö, müügi pinna rent muusikasündmusel vmt.

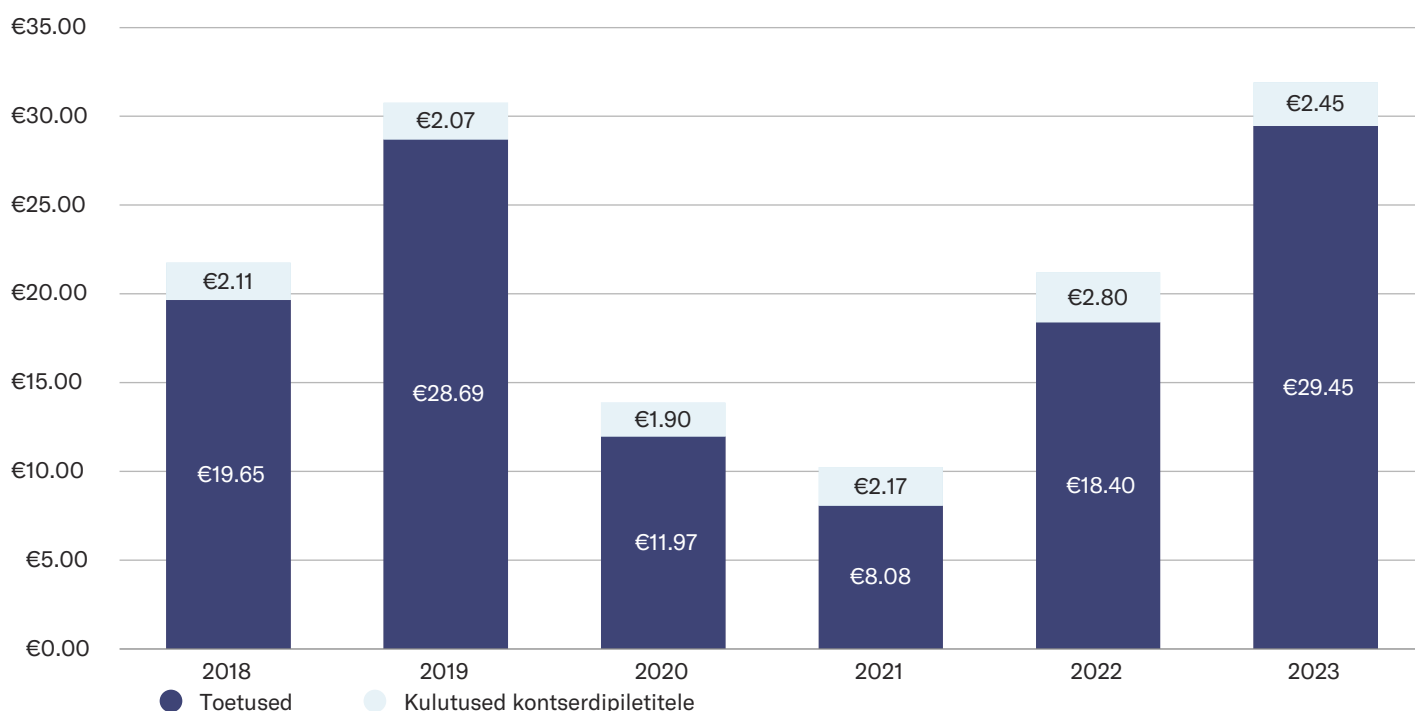
Kontserdikorraldust toetakase mitmest toetusprogrammist. Samuti moodustab olulise osa Eesti kontserdielust mitme riikliku tegevustoetust saava sihtasutuse, sh Eesti Kontserdi, ERSO, Eesti Filharmoonia Kammerkoori ning teiste asutuste tegevus. Kui riiklike sihtasutuste ja Kultuuriministeriumi toetused, mis on selgelt suunatud kontserdikorraldusele, on kajastatud siin peatükis, siis asutuste tegevustoetused – isegi, kui asutuse peamine tegevus on kontserdikorraldus (nt Eesti Kontsert) – on kajastatud peatükis “Kulutused toetustele”.

Käesolevas aruandes on kulutused kontserdipiletitele tuletatud kaudsel meetodil ning tuginevad EAÜ andmetele (vt metoodika). Peamine trend, mis andmepildist peegeldub, on kontserdielu järkjärguline elavnemine ja taastumine pandeemia põhjustatud kriisist. Kas täpsemalt on põhjuseks suurem hulk kontserte, rohkem külalastajaid, kõrgemad piletihinnad või hoopis kontserdikorraldajate senisest täpsem tulude aruandlus EAÜ-le⁵, selle kohta puuduvad piisavad andmed.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kulutused kontserdipiletitele	€19,65	€28,69	€11,97	€8,08	€18,40	€29,45
Toetused	€2,11	€2,07	€1,90	€2,17	€2,80	€2,45
KOKKU	€21,76	€30,76	€13,87	€10,24	€21,20	€31,90

TABEL 5. KULUTUSED KONTSERTIDELE NING SELLEGA SEONDUVATELE TEGEVUSTELE 2018-2023, MLN €.

Enamus kontserdikorraldust toetavate toetusprogrammide mahud on läbi aastate küllaltki stabiilsed. Kultuuriministeriumi programm on aastas enamasti mahus €830 000. Kulka helikunsti sihtkapitali eraldused erinevatele kontserdikorraldusega seonduvatele projektidele on viimastel aastatel tõusnud 1,1 mln eurolt (2021) 1,4 mln euroni (2023). 2022. aastal tõusis oluliselt ka EASi toetuste maht. Toetusprogrammi “Rahvusvaheliste spordi- ja kultuurisündmuste toetus” maht aastal 2022 oli €314 816, mis on võrreldes varasemate aastatega keskmiselt poole suurem. Esmakordselt avati ka “Suurkontsertide sihtfinantseerimise programm” mahus €400 000⁶. Kontserdikorraldusega seotud projekte toetavad ka kohalikud omavalitsused, kuid selle kohta piisava täpsusega koondatud andmed puuduvad.

JOONIS 5. KULUTUSED KONTSERTIDELE 2018 - 2023, MLN €.

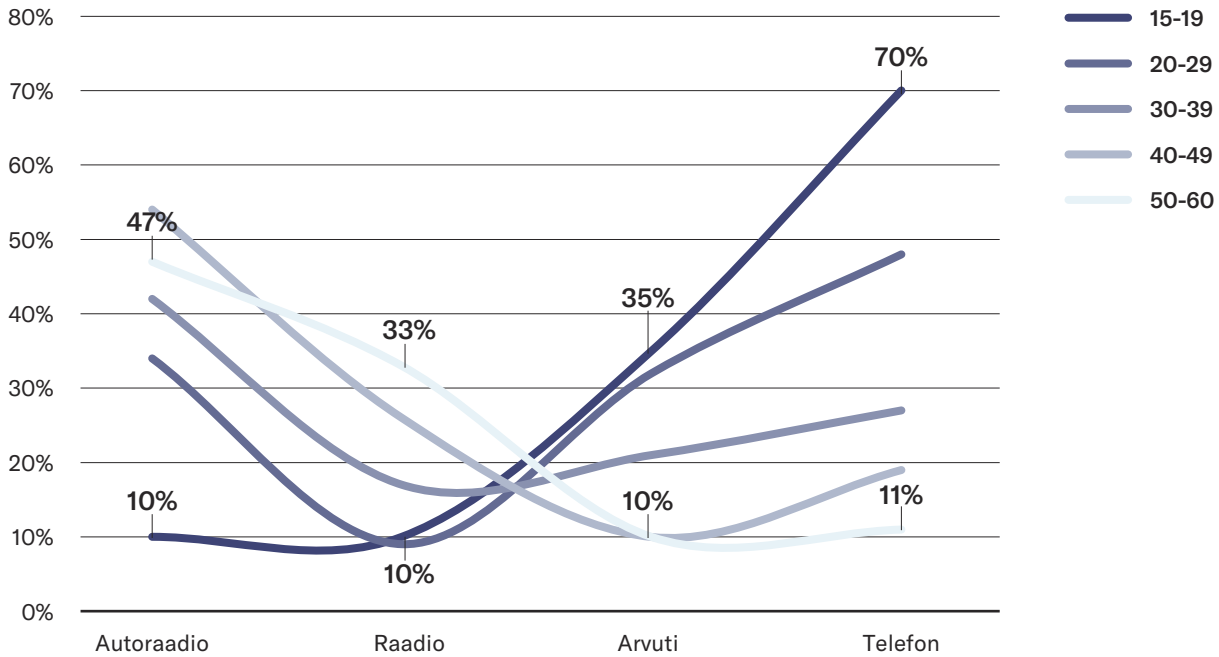
5 Kontserdipiletitele tehtud kulutuste arvutus tugineb EAÜ andmete põhjal kaudsele tuletamisele, vt metoodika.

6 Toetusvoorude jaotustega saab tutvuda EASi kodulehel toetatud projektide andmebaasis <https://eas.ee/toetatud-projektid/>.

KULUTUSED SALVESTATUD MUUSIKALE

Kõik Eesti elanikud puutuvad salvestatud muusikaga mingil viisil kokku, olgu aktiivse kuulajana, ostes füüsilisi albumeid ja kuulates muusikat erinevatest digikanalitest, või siis passiivselt kuulates muusikat taustaks kohvikutes ja kauplustes või raadio ja televisiooni programmi osana.

Eestis on muusikakuulamise harjumusi uuritud 2017, 2018 ning 2021⁷. Viimase uuringu andmetel kuulavad 94% eestlastest muusikat iganädalaselt ning 32% igapäevaselt. Üle kolmandiku (37%) eestlastest kuulab muusikat tasuta voogedastusteenuste kaudu ning üle veerandi (26%) kasutavad tasulist teenust. Eestis on YouTube'i kõrval tuntuim voogedastusteenus Spotify ning selle tasulise versiooni kasutajate osakaal on kasvanud – 2018. aastal oli see 37% ning 2021. aastal juba 56% kõigist Spotify kasutajatest. Ehkki üldpildis kuulatakse muusikat seni veel enim autoraadiost, on kanalite eelistustes demograafiline trend selge (joonis 6). See peegeldab ka globaalseid suundumusi.

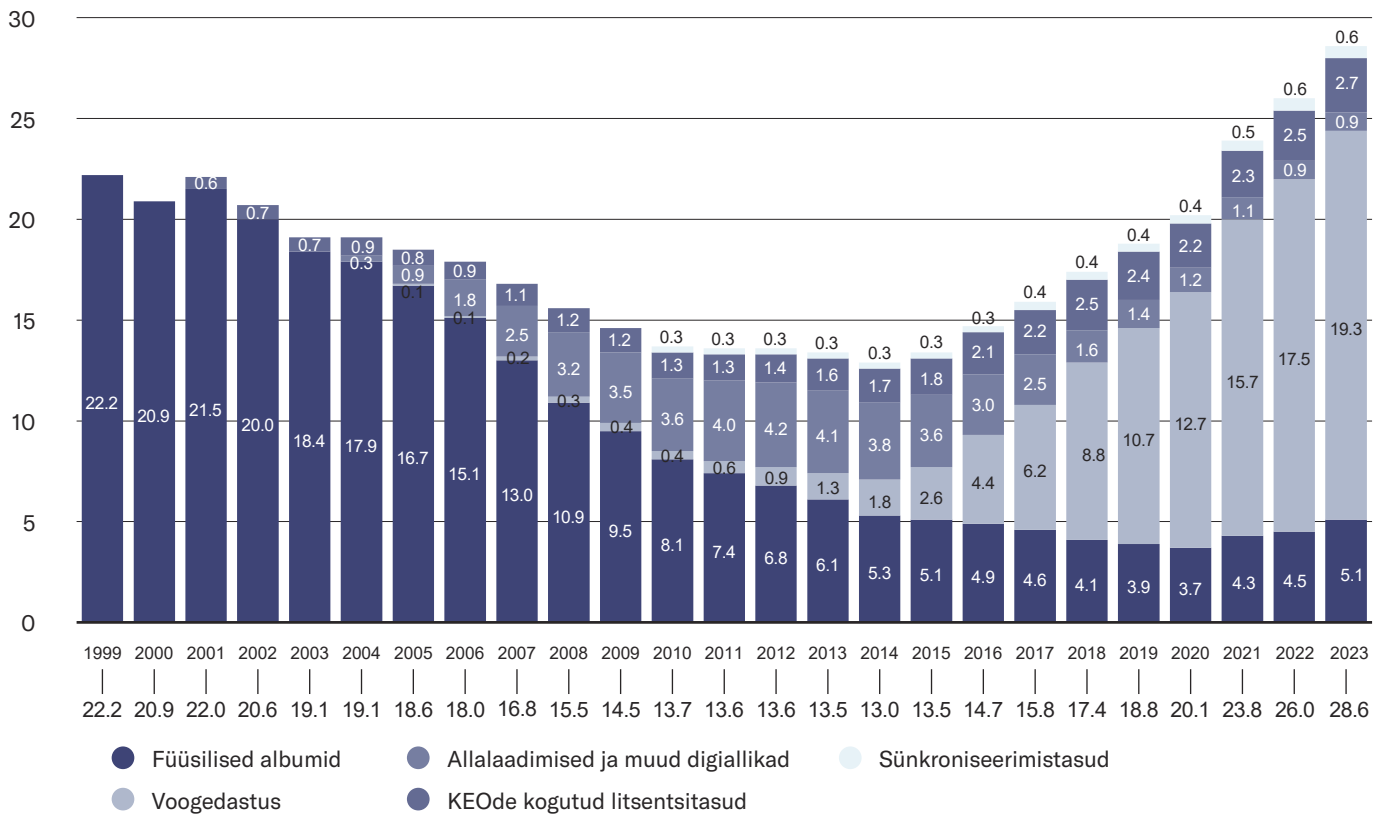
JOONIS 6. KUIDAS KUULATI MUUSIKAT VIIMASE POOLE AASTA JOOKSUL VANUSEGRUPPIDE LÕIKES. ALLIKAS: NORSTAT (2021). "EESTI ELANIKE MUUSIKAKUULAMISE HARJUMUSED".

IFPI globaalse aruande andmetel teenivad salvestatud muusika tootjad üle 70% tuludest (üle 20 miljardi USD) läbi digitaalse levituse ja müügi. Kõige olulisemat rolli mängivad voogedastusteenused, iseäranis teenustasud tasulise kasutamise eest (14 mld USD, 48,9% kogutuludest) ning reklaamitulud tasuta versiooni kasutamise eest (5,3 mld USD, 18,5%). Ilmselt eelkõige vinüülide populaarsuse kasvu toel on tagasihoidlikult kasvanud ka tulud füüsilistes kandjatest, moodustades tervikust ligi 18% ehk 5,1 miljardit USD.⁸ Viimastel aastatel on olulisteks kanaliteks muusika avastamise ja kuulamise jaoks tõusnud ka nn sotsiaalse audio platvormid, iseäranis TikTok.

Selle kohta, kui palju Eesti elanikud ja organisatsioonid kulutavad salvestatud muusika kuulamisele nii füüsiliste albumite soetamise kui ka digiteenuste kasutamise läbi, täpseid andmeid ei ole. Kulutuste mahud on tuletatud kaudselt muusikatootjate tuludest ning on hinnangulised (vt metoodika).

⁷ Music Estonia tellitud ja Norstati poolt 2021 aastal läbiviidud uuringu kohta leiab infot: <https://www.musicestonia.eu/uudised/eesti-elanike-muusikakuulamise-harjumused-uuringu-kokkuvote-ja-raport>.

⁸ IFPI (2024). Global Music Report.

Joonis 7. Muusikatootjate tulud aastate lõikes.
Allikas: IFPI Global Music Report 2024.

Eraisikutest muusikakuulajad ning juriidilistest isikutest organisatsioonid kulutavad salvestatud muusikale peamiselt järgmistel viisidel:

- Salvestatud muusika kuulamine digiplatvormidel, iseäranis voogedastusteenuste vahendusel ning seda nii tasuliste kui tasuta teenusepakettide kaudu. Viimasel juhul on kulutajaks ettevõtte, kes ostab reklaami ning selle kohta koondandmed puuduvad.
- Füüsiliste albumite soetamine, olgu CD, vinüülplaadi või muul kujul.
- Salvestatud muusika kasutamine avaliku esitamise eesmärgil, näiteks taustamuusikana, kohvikutes, kauplustes ja muudel äripindadel, tantsu- ja sporditrennides ja muudel juhtudel. Selleks litsentseeritakse muusika kasutamine KEOde ehk EAÜ ja EFÜ või EELi käest.
- Salvestatud muusika kasutamine raadios ja televisioonis, sh kaabeltelevisioonis. Selleks litsentseeritakse muusika edastamine KEOde ehk EAÜ ja EFÜ või EELi käest.
- Salvestiste sünkroniseerimine ehk kasutamine erinevates audiovisuaalsetes teostes ja toodetes, näiteks filmides, telesarjades, reklaamides, arvutimängudes jm. Selleks tuleb hankida vastav litsents otse fonogrammitootjalt ning olenevalt kasutusviisist kas EAÜ käest või otse autorite esindajatelt.⁹

Ühiskonna kulutuste hulka kuulub ka salvestustegevuse toetamine kahest peamisest allikast: Kulka helikunsti sihtkapitalist ning EAÜ toetusprogrammist. Järgnevatest tabelitest on puudu kulutused sünkroniseerimisele, kuna nende valdavalt individuaalselt sõlmitud lepingute ja litsentsitasudeks tehtud kulutuste kohta puuduvad koondatud andmed.¹⁰

Digitarbimise kasv on märgatav ka Eestis. 2021. aastal jõudsid kulutused digiteenustele samale tasemele füüsiliste albumitega ning 2022 alates on need võrreldavas mahus kulutustega kontserdipiletitele.

⁹ EAÜ litsentseerib muusikateoste kasutamist ehk sünkimist või sünkroniseerimist filmides ja teleseriaalides. Muusika kasutamiseks reklaamis või arvutimängus tuleb hankida luba otse autorite või nende esindajate käest ning samuti fonogrammitootja käest.

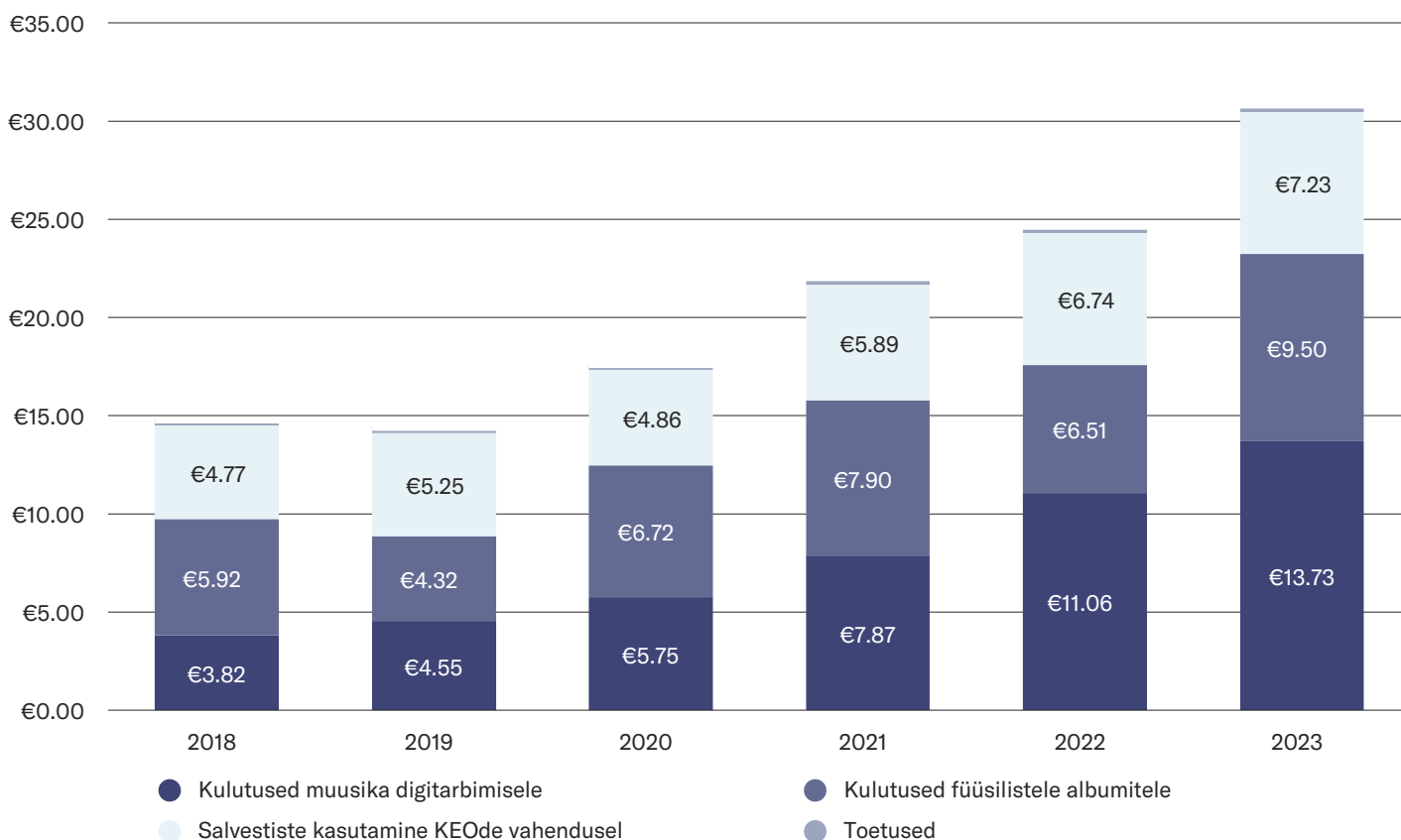
¹⁰ Ehkki muusikateoste sünkroniseerimise kohta filmi ja teleseriaalidesse on andmed EAÜ-l, siis varasemates läbipaistvusaruannetes ei ole sünkatasude mahud eraldatud muudest tuludest. Alates 2023. aasta läbipaistvusaruandest on sünkatasud ka eraldi välja toodud.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kulutused muusika digitarbimisele	€3,82	€4,55	€5,75	€7,87	€11,06	€13,73
Kulutused füüsilistele albumitele	€5,92	€4,32	€6,72	€7,90	€6,51	€9,50
Salvestiste kasutamine KEODE vahendusel	€4,77	€5,25	€4,86	€5,89	€6,74	€7,23
Toetused	€0,09	€0,08	€0,07	€0,17	€0,16	€0,17
KOKKU	€14,59	€14,20	€17,40	€21,83	€24,46	€30,63

TABEL 6. KULUTUSED SALVESTATUD MUUSIKALE EESTIS (KOOS TOETUSTEGA) 2018-2023, MLN €.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kulutused muusika digitarbimisele	€3,82	€4,55	€5,75	€7,87	€11,06	€13,73
Kulutused füüsilistele albumitele	€5,92	€4,32	€6,72	€7,90	€6,51	€9,50
Salvestiste kasutamine KEODE vahendusel	€4,77	€5,25	€4,86	€5,89	€6,74	€7,23
KOKKU	€14,51	€14,12	€17,34	€21,67	€24,31	€30,46

TABEL 7. SALVESTATUD MUUSIKA TURG EESTIS (ILMA TOETUSTETA) 2018-2023, MLN €.

JOONIS 8. KULUTUSED SALVESTATUD MUUSIKALE EESTIS (KOOS TOETUSTEGA) 2018-2023, MLN €.

Salvestiste kasutamine KEOD vahendusel hõlmab nende litsentseerimist erinevateks kasutusteks ning eeldab seejuures luba mitte ainult fonogrammide, vaid ka muusikateoste ja esituste kasutamiseks. EFÜ ja EEL litsentseerivad salvestisi ja esitusi ühiselt ja seega tuleb sõlmida leping vaid ühega neist. EAÜ litsentseerib muusikateoste kasutamist eraldi. Seega tuleb salvestiste kasutajatel – kohvikutel, kauplustel, hotellidel, baaridel jt – sõlmida lepingud ning maksta tasu kahele KEO-le, EAÜle ja EFÜ-le või EEL-ile.

KULUTUSED MUUSIKATEOSTE KASUTAMISELE

Valdav osa viise kasutada muusikateoseid on seotud kas nende esitamisega kontserdil või salvestistel ja pole seega muusika kuulaja ja kasutaja vaatest iseseisvad, vaid sisalduvad teistes kulutustes. Näiteks kontserdipileti hinnast 5% kulub kontserdikorraldajal selleks, et litsentseerida kontserdil kõlanud muusikateosed. Samuti sisaldab voogedastusteenuse hind muuhulgas nii fonogrammitootja kui ka autoriõiguste litsentsitasusid. Lõpuks on ka fonogrammitootja soetanud loa reprodutseerida ehk salvestada muusikateosed ning see on osa fonogrammitootja kulust, mis kandub edasi ja moodustab osa CD või vinüüplaadi turuhinnast.

Siiski on viise, kuidas muusikateoseid soovitakse kasutada väljaspool nende esitamist kontserdil või kasutamist salvestisena. Nendest olulisemad on:

- Muusikateoste seadmine – selleks tuleb otse küsida luba autorilt või tema esindajalt ning vahel tasuda ka litsentsitasu. Seega kulutavad muusikale vahel ka need, kes soovivad luua olemasolevatest muusikateostest omi versioone. Nendest kulutustest puudub koondatud ülevaade.
- Muusikateoste sünkroniseerimine ehk kasutamine audiovisuaalmeedia produktsioonis, olgu filmis, teleseriaalis, videomängus või reklaamis, nii, et salvestatakse uus versioon (vastasel juhul oleks tegu salvestise kasutamisega). Litsentsi hankimine käib olenevalt olukorrast kas EAÜ käest (film, teleseriaal) või otse autorilt või tema esindajalt, näiteks muusikakirjastuselt (reklaam, videomäng). Seega kulutavad muusikale need audiovisuaalteoste tootjad, kes soovivad litsentseerida olemasolevat muusikat. Kui tegemist on filmiga võib õigustatult väita, et see kulu sisaldub hiljem kinopileti hinnas, kuid kuna käesoleva aruande meetodikas kulutusi kinopiletitele eraldi ei arvestada, oleks põhjendatud arvestada muusika sünkroniseerimine eraldi kulutuse liigiks, seejuures on kulutajaks filmitootja. Muusika sünkroniseerimine hõlmab sageli ka salvestisi, mis tuleb alati fonogrammitootja õiguste omajatelt otse litsentseerida. Muusikateoste sünkroniseerimiseks otse õiguste omajatelt – autoritelt ja muusikakirjastajatelt – litsentside soetamise kohta koondandmed puuduvad. Andmed EAÜ vahendusel sünkroniseeritud muusikateoste ja nende eest makstud tasude kohta pole EAÜ varasemates läbipaistvusaruannetes eraldi välja toodud, vaid sisalduvad suuremas grupis koos erinevate digitasudega. Üldjoontes on need tasud kogumahus tagasihoidlikud. Näiteks 2022 kogus EAÜ sünkatasudena kokku €26 551. 2023 aastast alates on sünkatasud eristatud ning 2023 olid need kokku €34 134.
- Muusikateoste avalik esitamine kinos ja teatris – lisaks muusikateoste sünkroniseerimisele filmitootjate poolt, hangivad kinod ka filmide ning neis sisalduvate muusikateoste avalikuks esitamiseks litsentsi ning tasuvad sarnaselt kontserdikorraldajatele vastavalt piletitulule. Erinevalt kontserdipiletitest, ei kuulu kinopiletitele tehtud kulutused käesoleva aruande fookusesse ja seega on muusikale kulutajaks kinod. Muusikateoseid kasutatakse ka teatris ja seda nii elavas ettekandes kui salvestistelt. Teatrid hangivad samuti EAÜ-lt vastava litsentsi.
- Muusikateoste noodistamine ning nootide väljaandmine ja levitamine – selleks tuleb otse küsida luba autorilt või tema esindajalt ning eeldatavasti tasuda ka litsentsitasu. Kulutajaks on lõpuks nootide soetajad ja laenutajad, olgu eraisikud või organisatsioonid. Selle kohta praeguse seisuga koondandmed puuduvad.
- Erakopeerimine – autoril on õigus oma teoste kopeerimist lubada või keelata. Samas lubab Eesti Autoriõiguse seadus nn vaba kasutamise erandina isiklikuks kasutuseks teostest ja fonogrammidest koopiaid teha. Kuna see võib põhjustada autorile kaudset varalist kahju, on maailmas levinud erakopeerimise eest vastav hüvitis, mida reeglina kogutakse erinevate salvestusseadmete müügist. Ehkki Eestis on vastav seadus juba aastast 1996., oli seadmete loetelu uuendamata ja aegunud. 2021. uuendati ja täiendati loetelu ka kaasaegsete seadmetega nagu nutitelefonid jmt. Seetõttu võib näha alates 2021 erakopeerimise hüvitise kogumises järsku tõusu.¹¹

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Teater ja kino	€295 508	€342 063	€206 820	€160 864	€259 187	€518 935
Erakopeerimine	€2 845	€998	€612	€891 464	€1 873 832	€1 555 729
KOKKU	€298 353	€343 061	€207 432	€1 052 328	€2 133 019	€2 074 664

TABEL 8. MUUSIKATEOSTE KASUTAMINE KINOS JA TEATRIS NING ERAKOPEERIMISE HÜVITIS (EAÜ VAHENDUSEL) 2018-2023.

11 Lisainfot EAÜ kodulehel: [Erakopeerimise üldinfo - Eesti Autorite Ühing](#).

KULUTUSED LOOMETÖÖLE

Muusika kuulamise eelduseks nii kontsertidel kui ka salvestatud kujul on muusikute loominguline tegevus. Lisaks esinemis- või esitajatasudele, autoritasudele ning salvestatud muusika tarbimisest tõusvatele tuludele võivad loovisikud muusikaga tegeleda veel palgalise muusikuna orkestris, kooris vm kollektiivis, või viies täide heliloomingutellimusi. Eraldi kulutuste liigid on seega:

- Heliloomingu tellimused – tellijateks (ja seega kulutajateks) võivad olla festivalikorraldajad, erinevad kollektiivid ja artistid, filmitootjad, kes tellivad filmimuusikat või teised audiovisuaalmeedia tootjad. Heliloomingutellimusi toetavad (ja on seega kulutajateks) nii Kultuuriministeerium, Kulka kui ka EAÜ. Koodatuna on andmeid vaid toetusprogrammide kohta. Selle kohta, kui palju näiteks filmi- ja teised audiovisuaaltootjad kulutavad heliloomingu ja muusikalise kujunduse tellimustele koondandmed tänase seisuga puuduvad.
- Palgalised muusikud töötavad nt Rahvusooperis Estonia, Vanemuise teatri orkestris, Eesti Riiklikus Sümfooniaorkestris, Eesti Filharmoonia Kammerkooris ning Pärnu ja Narva linnaorkestrites. Samuti on Eesti Kontserdi haldusalas Eesti Rahvusmeeskoor ja Hortus Musicus. Käesoleva aruande vaates on ERSO, EFK ja Eesti Kontserdi riiklikud toetused arvestatud peatükki “Tegevus- ja muud toetused”. Kultuuriministeeriumi haldusalade jaotuse põhimõtet järgides on Rahvusooper Estonia ning Teater Vanemuine arvestatud teatrivaldkonda ning nende riiklikke tegevustoetusi ei ole sisse arvestatud. Rangelt võetuna tuleks muusikavaldkonna loovtöö osaks arvestada mõlema asutuse tööjõukuludest muusikutele kuluv osa, kuid seda ei ole võimalik avalikult kättesaadava info alusel eristada.
- Loomingulised stipendiumid on toetused loovisikutele loometöö tegemiseks, mis ei ole reeglina seotud konkreetse projektitulemusega. Sedalaadi stipendiumid võivad olla ühekordsed või pikema perioodi põhised. Sedalaadi toetusi jagavad:
 - Kulka helikunsti sihtkapital: loomingulised stipendiumid¹² ja elutöötoetused
 - Eesti Heliloojate Liit (EHL), Eesti Interpreetide Liit (EIL) ning Eesti Esitajate Liit (EEL) saavad riigilt toetust, et seda oma liikmetele eraldada “loovisikute loometegevuseks ning sellega seotud täiendusõppeks antavateks stipendiumideks”¹³
- Loometoetused – Lisaks eelnevatele näeb loomeliitude ja loovisikute seadus (LLS) ette võimaluse maksta ka loometoetust vabakutselistele loovisikutele seaduses ettenähtud tingimustel¹⁴, mis on peamiselt seotud muude tuluaallikate puudumisega. COVID kriisi ajal kasutas riik loometoetuse maksmise mehhanismi ka teatud mõttes kriisiabi vahendina ning suurendas loometoetuste mahtu rohkem kui kümme korda (vt tabel 9 ja joonis 10). Valdavat osa loometoetuse mahu kasvust haldas EEL, kuid eraldisi suurendasid riigi poolt määratud vahendite piires nii EIL kui ka EHL.

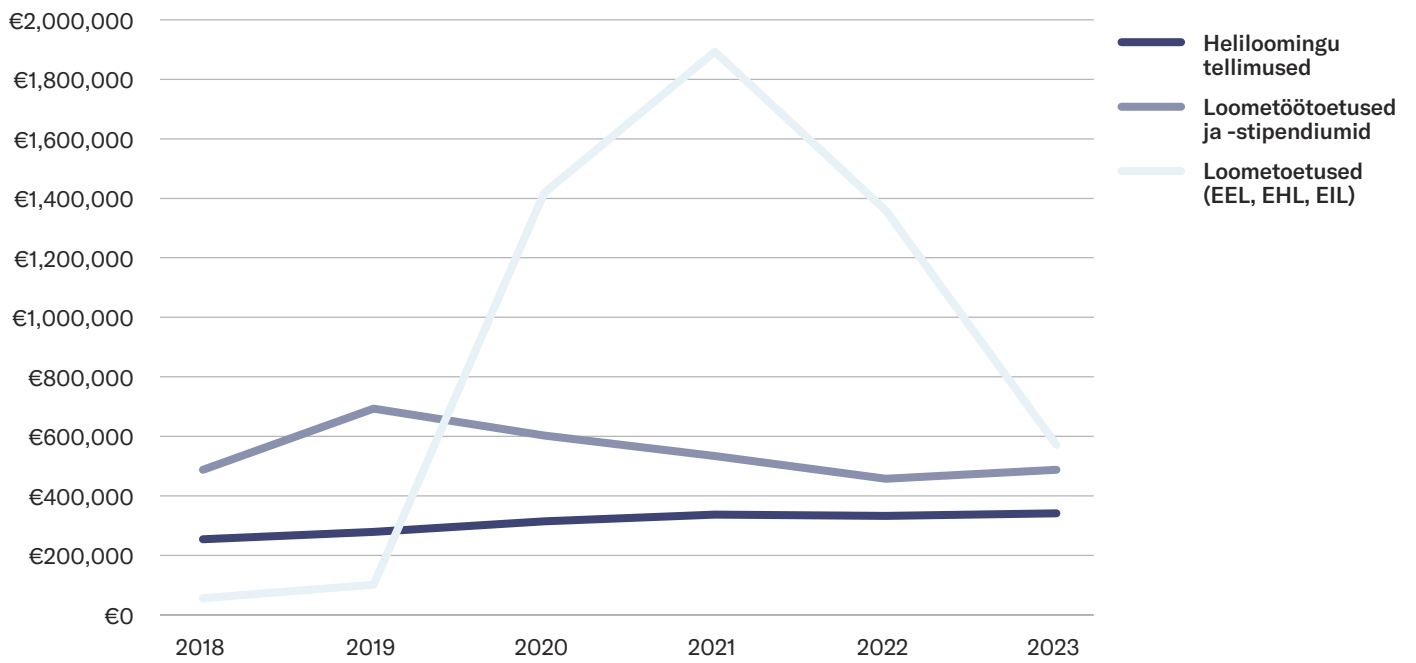
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Heliloomingu tellimused	€254 375	€278 300	€314 800	€337 250	€332 970	€341 335
Loometöötoetused ja -stipendiumid	€487 755	€692 839	€602 260	€534 110	€457 530	€487 287
Loometoetused (EEL, EHL, EIL)	€55 992	€101 576	€1 418 008	€1 892 418	€1 358 747	€571 681
<i>EELi loometoetused</i>	€55 992	€97 365	€1 233 436	€1 804 302	€1 319 687	€533 884
<i>EHLi loometoetused</i>	€0	€0	€95 494	€39 617	€24 457	€23 152
<i>EILi loometoetused</i>	€0	€4 211	€89 078	€48 498	€14 603	€14 645
KOKKU	€798 122	€1 072 715	€2 335 068	€2 763 778	€2 149 247	€1 400 303

TABEL 9. ERINEVAD LOOVTÖÖ TOETUSED 2018-2023.

12 Kulka jagab loomingulisi stipendiume “füüsilistele isikutele (sh interpreetidele, heliloojatele, arranžeerijatele, muusikateadlastele jt) loometööle pühendumise ja erialase tegevuse, võimete arendamise ja enesetäiendamise eesmärgil”. Leitav veebist: <https://www.kulka.ee/sihtkapitalid/helikunst/helikunsti-sihtkapitali-raha-jagamise-kord>, punkt 3.

13 LLS § 12 lg 3 p 2 <https://www.riigiteataja.ee/akt/LLS>.

14 Tingimused on loetletud LLS § 16 <https://www.riigiteataja.ee/akt/LLS>.

JOONIS 10. ERINEVAD LOOVTOÖ TOETUSED 2018-2023.

KULUTUSED VALDKONNA EDENDAMISELE

Valdkonna mitmekülgseks edendamiseks on tarvis ka struktuursemaid toetusi, mida valdavalt avalik sektor eraldab nii tegevustoetustena organisatsioonidele kui ka muude suunatud programmide kaudu. Eraldi kulutuste liigid on seega:

- **Tegevustoetused** – Riik ning kohalikud omavalitsused (KOV) toetavad mitmeid olulisi kultuuri, sh muusikaasutusi tegevustoetusega. Aruandes on liidetud kultuuriministeeriumi eelarves¹⁵ välja toodud tegevustoetused järgnevatele asutustele: Eesti Muusikafestivalid MTÜ, Eesti Muusika Infokeskus MTÜ, Eesti Muusikanõukogu MTÜ, Pärnu Linnaorkester, Narva linna sümfooniaorkester, Pillifond SA, Rahvusvaheline Arvo Pärdi Keskus SA, Music Estonia MTÜ, Eesti Kontsert SA, ERSO SA, Eesti Filharmoonia Kammerkoor SA, Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ, Veljo Tormise Kultuuriselts MTÜ, Tallinn Music Week / Shiftworks OÜ, Estonian Festival Orchestra, Eesti Gregoriaani Ühing MTÜ - Vox Clamantis, Pärnu muusikafestival ja Eesti noored dirigendid - Järvi Festival MTÜ.¹⁶
- Lisaks on liidetud KOVide eelarvete koondülevaadetest¹⁷ rida “Muusika (kontsertorganisatsioonid)”. Täpsemalt pole selge, mida need read sisaldavad, kuid selliseid kulutusi teevad Harju, Ida ja Lääne Viru, Pärnu ja Tartu KOVid. Muusikaalastele tegevustele eraldavad mingil määral toetusi ilmselt kõik KOVid, kuid selle kohta praeguste andmete põhjal piisavaid järeldusi teha ei saa.
- **Kriisiabi** – Eraldi on välja toodud 2020. aastal muusikavaldkonda suunatud kriisiabi, milleks kultuuriministeerium avas kaks vooru: “Kultuuriministeeriumilt toetust saavad asutused ja organisatsioonid” (2 mln €) ning “Kultuuriministeeriumilt seni toetust mitte saanud kontserdikorraldajad, muusikakollektiivid, esitajad ja tugiteenused” (ca 1,6 mln €).
- **Muud toetused** – Muude toetuste alla on kokku koondatud need toetused, mida ei ole praeguste andmete põhjal võimalik täpsemalt muudesse peatükkidesse jaotada. Siia on kokku arvestatud:
 - Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali toetused konkursside korraldamiseks, sündmustel osalemiseks, erinevad preemiad jms
 - Kultuurkapitali maakondlike sihtkapitalide eraldised helikunsti valdkonda, mida pole võimalik täpsemalt eristada
 - Kultuuriministeeriumi toetus muusikakonkursside korraldamiseks
 - EAÜ muud toetused
 - EASI toetused arenduskeskustele (eraldamise otsuse aasta põhiselt)

Erinevaid toetustegevusi tehakse ka väljaspool riiklikke jm korralisi toetusprogramme, nt filantroopia, erasponsorluse ning ka eraisikuid kaasavate ühisrahastuse platvormide kaudu. Nende tegevuste kohta koondatud andmed seni puuduvad.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tegevustoetused organisatsioonidele	€12,28	€12,93	€14,41	€13,48	€16,51	€19,20
Kriisiabi			€3,65		€0,62	
Muud toetused	€0,72	€0,78	€0,76	€0,96	€0,96	€1,01
KOKKU	€13,00	€13,71	€18,82	€14,44	€18,10	€20,22

TABEL 10. KULUTUSED TEGEVUS- JA MUUDELE TOETUSTELE 2018-2023, MLN €

15 KUMi eelarved on leitavad <https://kul.ee/asutus-uudised-ja-rahastamine/kultuuriministeerium/majandusteave-ja-varahaldus>.

16 Sellest loetelust on välja arvatud Rahvusooper Estonia ja Teater Vanemuine ning samuti Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA.

17 KOVide eelarvete ülevaadet on leitavad Rahandusministeeriumi kodulehelt <https://www.rahandusministeerium.ee/et/kohalikud-omavalitsused-haldusreform-maavalitsused/finantsulevaated>. Aruandes on võimalusel kasutatud eelarve täitmise summasid, kuid 2023 aasta kohta on aruande koostamise hetkeks olemas vaid eelarve summa.

KULUTUSED TOETUSTELE – KOONDPIILT

Käesolevas aruandes on võimalusel liigitatud erinevad toetused vastavate tegevusalade juurde. Tabelis 11 on koondatud kõik toetused, mille kohta andmed on leitavad.

	2018	Muutus 18→19	2019	Muutus 19→20	2020	Muutus 20→21	2021	Muutus 21→22	2022	Muutus 22→23	2023
Toetused kontserdikorraldusele											
KUM voorud "Muusikakollektiivid ja kontserdikorraldajad" ja "Muusikafestivalid ja suursündmused"	€930 000	-10,8%	€830 000	0,0%	€830 000	9,7%	€910 800	-8,9%	€830 000	20,0%	€996 000
Kulka helikunsti SK kontserdi- ja festivalikorralduse projektitoetused	€903 181	16,1%	€1 048 263	-17,4%	€865 994	31,0%	€1 134 417	8,1%	€1 226 861	15,6%	€1 418 026
EASi toetused	€172 407	-24,6%	€130 000	33,7%	€173 801	-36,6%	€110 150	548,9%	€714 816	-100,0%	€0
EAÜ kontserdi- ja festivalikorralduse projektitoetused	€104 800	-42,6%	€60 113	-42,4%	€34 625	-63,9%	€12 500	150,0%	€31 250	14,0%	€35 625
KOKKU	€2 110 388	-2,0%	€2 068 376	-7,9%	€1 904 420	13,8%	€2 167 867	29,3%	€2 802 927	-12,6%	€2 449 651
Toetused salvestatud muusikale											
Kulka helikunsti SK	€55 546	26,9%	€70 470	-1,9%	€69 100	21,3%	€83 836	25,9%	€105 560	-9,6%	€95 400
EAÜ	€29 625	-52,1%	€14 188	-100,0%	€0		€83 560	-38,4%	€51 440	49,5%	€76 914
KOKKU	€85 171	-0,6%	€84 658	-18,4%	€69 100	142,3%	€167 396	-6,2%	€157 000	9,8%	€172 314
Loometoetused ja stipendiumid											
KUM "Helilooming ja muusikaalased väljaanded"	€215 000	0,0%	€215 000	27,9%	€275 000	0,0%	€275 000	0,0%	€275 000	0,0%	€275 000
EAÜ heliloomingu tellimine	€39 375	60,8%	€63 300	-37,1%	€39 800	72,1%	€68 500	-15,4%	€57 970	14,4%	€66 335
Kulka helikunsti SK loometöötoetused ja stipendiumid	€233 985	78,3%	€417 170	13,9%	€475 332	2,7%	€488 200	-6,9%	€454 450	-2,1%	€444 780
EHLi, EILI ja EELi loomestipendiumid	€253 769	8,6%	€275 669	-54,0%	€126 928	-63,8%	€45 910	-93,3%	€3 080	1280,1%	€42 507
EHLi, EILI ja EELi loometoetused	€55 992	81,4%	€101 576	1296,0%	€1 418 008	33,5%	€1 892 418	-28,2%	€1 358 747	-57,9%	€571 681
KOKKU	€798 121	34,4%	€1 072 715	117,7%	€2 335 068	18,6%	€2 770 028	-22,4%	€2 149 247	-34,8%	€1 400 303
Tegevus- ja muud toetused											
KUM muusikavaldkonna organisatsioonid	€9 524 406	6,8%	€10 176 005	18,9%	€12 101 064	-10,1%	€10 881 891	6,5%	€11 592 815	13,5%	€13 163 174
KOV muusikavaldkonna kontsertorganisatsioonid	€2 435 363	4,7%	€2 549 260	-15,8%	€2 146 131	8,0%	€2 316 819	103,6%	€4 717 846	22,5%	€5 778 993
Kulka helikunsti SK tegevustoetused	€307 520	-37,7%	€191 450	-14,8%	€163 060	71,6%	€279 877	-27,5%	€202 960	28,4%	€260 679
EAÜ tegevustoetused	€10 000	0,0%	€10 000	-100,0%	€0		€0		€0		€0
KUM kriisiabi	€0		€0		€3 649 560		€0		€624 501		€0
KUM erinevad projektitoetused	€74 000	141,9%	€179 000	-58,7%	€74 000	258,5%	€265 300	-58,5%	€110 000	56,4%	€172 000
Kulka helikunsti SK muud muusikavaldkonna toetused	€240 945	2,0%	€245 716	-56,0%	€108 207	158,6%	€279 877	35,7%	€379 889	-31,7%	€259 524
EAS "Loomemajanduse tugistruktuuride arendamise toetamine"	€0		€0		€200 000		€0		€0		€0
Kulka maakondlikud SK helikunsti toetused	€336 268	1,1%	€339 830	0,2%	€340 563	13,5%	€386 593	15,0%	€444 433	21,3%	€539 215
EAÜ muud muusikavaldkonna toetused	€71 609	-74,4%	€18 300	128,4%	€41 800	-38,3%	€25 800	7,3%	€27 675	57,6%	€43 625
KOKKU	€13 000 111	5,5%	€13 709 561	37,3%	€18 824 385	-23,3%	€14 436 157	25,4%	€18 100 119	11,7%	€20 217 210
KÕIK KOKKU	€15 993 791	5,9%	€16 935 310	36,6%	€23 132 973	-15,5%	€19 541 448	18,8%	€23 209 293	4,4%	€24 239 478

TABEL 11. KOONDATUD TOETUSTE MAHUD 2018-2023.

LISA: METOODIKA JA ANDMED

KULUTUSED KONTSERTIDELE

Käesolevas aruandes on tarbija **piletimüügi kulutuste** arvutamisel tuginetud EAÜ andmetele. Iga kontserdikorraldaja on üldjoontes kohustatud sõlmima EAÜga autorite loomingu kasutamiseks litsentsilepingu¹⁸ ning kontserdi toimumise järel esitama nii piletimüügi tulu kajastava finantsaruande kui ka repertuaariaruande, mis võimaldab EAÜ-l jaotada autoritasud neile autoritele, kelle muusikat kontserdil esitati. EAÜ kasutab piletimüügi tulu põhjal autoritasude arvutamiseks erinevaid tariife¹⁹, kuid valdav osa kontsertesitusest laekuvaid autoritasusid arvestatakse 5% tariifi alusel. EAÜ avaldab läbipaistvusaruannetes kogutud autoritasude mahud alaliikide lõikes, sh ka kategoorias “Kontserdid, elav esitus”. Seega on kontserdipiletite soetamisele tehtud tarbija kogukulutused tehtud arvestusega, et eelnimetatud kategoorias kogutud autoritasud on kogutud kontsertidelt, kuhu müüdi pileteid ning millelt on autoritasusid arvestatud 5% tariifiga. Tulemusele lisatakse käibemaks, eeldusel, et valdav osa kontserdikorraldajaid on käibemakuskohuslased. Käibemaksu võrra kulutab tarbija piletitele lisaks. Käibemaksu määr vaadeldud ajavahemikul oli 20%.

Arvutuskäik on seega: EAÜ kogutud autoritasud kontserdikorraldajalt / 0,05 x 1,2 (käibemaks).

Selle meetodika teeb mõningal määral ebatäpseks see, et mitte kõigi (ehkki enamuse) kontsertide pealt ei tasuta autoritasusid 5% tariifi alusel ning mitte kõik selles kategoorias summeeritud sündmused ei müü pileteid. Lisaks võib teistes EAÜ avaliku esituse lepingutes vähesel määral sisalduda piletiga kontserdi korraldamise eest kogutud tasusid.

Samuti ei raporteeri kontserdikorraldajad EAÜ-le piletimüügitulu alati korrektselt, olgu kohustusi teadlikult eirates, teadmatusel või puudub piisav selgus.²⁰ Seega võib ametlikele EAÜ andmetele toetuv kontserdipiletite tehtud kulutuste mahu hinnang olla väiksem reaalsest mahust.

Kontserdikorraldust **toetatakse** mitmetest toetusprogrammidest ning ka erasektori toetajate poolt. Olulisemad Kultuuriministeriumi ning riiklike sihtkapitalide toetusprogrammid kontserdikorraldajatele on:

- Kultuuriministeriumi voorud “Muusikakollektiivid ja kontserdikorraldajad” ning “Muusikafestivalid ja suursündmused”
- Kulka helikunsti sihtkapitali projektipõhised toetused kontsertide, kontserdisarjade ja festivalide korraldamiseks

Olenevalt aastast on oluline ka EASi programm “Rahvusvaheliste sündmuste ja konverentside toetamine - kultuuri ja spordisündmused”, mille toetusesaajate seas on ka mõned muusikasündmused ja festivalid. See programm pole aga regulaarne.

Lisaks toetavad kontserdikorraldust ka Kulka maakondlikud sihtkapitalid, kuid kuna nende alajaotuste puuduvad täpsemad andmed kui valdkond (antud juhul helikunst), siis on need toetused käesolevas aruandes liigitatud peatüki “Tegevus- ja muud toetused” alla.

Suure tõenäosusega mängivad olulist rolli ka kohalike omavalitsuste toetused, kuid kuna nende kohta puuduvad piisava täpsusega andmed, mis võimaldaks muusikavaldkonnale suunatud toetused eristada muule kultuuritegevusele suunatud toetustest, pole neid käesolevas aruandes üldjoontes arvesse võetud.

KULUTUSED SALVESTATUD MUUSIKALE

Käesolevas aruandes kajastatud salvestatud muusika **digitarbimise ning füüsiliste albumite soetamiseks tehtud kulutuste** andmed on arvatud tuginedes IFPI Soome esinduse käest saadud andmetele ja hinnangutele Eesti salvestatud muusika turumahu osas. Digitarbimise ja füüsiliste albumite soetamise tarbijakulutuste mahud on tuletatud tootjate tuludest järgmiste arvutuskäikude tulemusel:

Digitarbimine: IFPI Soome esinduse hinnang digitarbimise mahule Eestis tugineb nende digiedetabelite

18 Rangelts võttes on see kohustus sel juhul, kui kontserdil kõlab vähemasti ühe autori looming, keda esindab EAÜ. On üksikuid näiteid autoritest/artistidest, kes ei kasuta KEOde teenuseid, kuid valdav osa autoritest on mõne vastava ühingu liikmed.

19 Lisaks 5% tariifidele on ka 7% tariif kammer- ja kooriteoste avaliku esitamise eest, 9% tariif sümfooniliste ja vokaalsümfooniliste teoste avaliku esitamise eest ning 2,5% tariif lasteüritustel laste poolt lastelaulude avaliku esitamise eest. EAÜ tariifid on leitavad EAÜ kodulehelt <https://www.eau.org/wp-content/uploads/2021/11/KONTSERDI-TARIIFID-1.pdf>

20 EAÜ pakub avaliku esituse litsentseerimiseks mitmeid lepingutüüpe ning on korraldajaid ja olukordi, kus õige käitumismustri valik pole korraldajale erinevatel põhjustel selge.

analüüsil, mille andmed hangib IFPI iga riigi kohta vastavate teenusepakkujatel. Kuna IFPI analüütikutele on teada rahvusvaheliste muusikaettevõtete turuosakaal digiedetabelites ning ka müügitulu, on selle kaudu võimalik tuletada ka ülejäänud turuosa müügitulu – see kuulub eeldatavasti valdavalt Eesti muusikatootjatele. Tulemuseks on kogu Eesti digitarbimise tootjate tulu (*trade value*) hinnanguline maht. IFPI analüütikute hinnangul teenivad fonogrammitootjad ca 55% kogu tarbija tehtud kulutustest. Tabelis kajastatud digitarbimisele tehtud kulutuste summad on saadud seega järgmise arvutuskäigu tulemusena: tootjate tulu (*trade value*) / 0.55.

Kulutused füüsilistele albumitele: andmed tuginevad IFPI Soome esinduse hinnangutel nende esindatavate ettevõtete turuosa suuruse ning seeläbi tuletatud kogu Eesti füüsiliste albumite müügi (*trade value*) turumahu kohta. Võrreldes digitarbimisega, kus IFPI esindatavate ettevõtete ja teiste turuosaliste turuosa hindamiseks on digiedetabeli näol olemas hea indikaator, pole füüsilise müügi mahtude ja turuosade hindamiseks ühtegi sarnast mõödikut. Seega peegeldab turuosa hinnang digitaalse tarbimise turu jaotust.

Selleks, et tuletada tootja tulust (*trade value*) tarbija kogukulutuste maht, tuleb müügitulule juurde arvestada keskmine jaemüügi juurdehindlus. Arvestades, et praegusel ajal soetatakse füüsilisi albumeid väga erineval viisil – füüsilisest kauplusest, veebikauplusest, artisti kontserdilt või veebilehe kaudu jms – on keskmise juurdehindluse määramine komplitseeritud. Käesolevas aruandes on kasutatud sama mudelit, millele tugineb Soomes välja antav muusikamajanduse aruanne²¹. Selle mudeli kohaselt on keskmine jaemüügi juurdehindlus ning sellele lisanduv käibemaks (eeldusel, et valdavalt on ostjaks eraisikud, kelle jaoks käibemaks on kulu) kokku ca 60% tootja tulule lisaks. Seega on IFPI käest saadud turumahu hinnang korrutatud 1,6 ning seeläbi saadud hinnanguline tarbija kogukulutuste maht.

Seda, kuivõrd need turuosade hinnangud ning mudelid kehtivad Eesti oludes, tuleb tulevikus välja selgitada fookuseeritud sihtuuringutega.

Andmed salvestiste kasutamise kohta KEODE vahendusel tuginevad EAÜ, EFÜ ja EELi läbipaistvusaruannetele. Lisaks on EAÜ otsepäringute põhisel võimaluste piires täpsustanud andmeid vastavalt aruandes kasutatud alajaotustele.

Salvestatud muusika sektori analüüsile on lisatud ka toetused, mis on otseselt suunatud salvestatud muusika tootmiseks, väljaandmiseks, levitamiseks ja turundamiseks. Toetused on pärit kahest allikast, milleks on Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali eraldised ning EAÜ toetusprogramm. Kulka jaotuste andmed on avaldatud aastaaruannetes.²² EAÜ toetusprogrammi jaotuste tulemused avaldatakse EAÜ kodulehel, kuid protokolle ei hoita üleval rohkem kui aruandeaasta. Käesoleva aruande tarvis jagas EAÜ varasemaid protokolle aastatest 2018-2023.

KULUTUSED MUUSIKATEOSTE KASUTAMISELE

Andmed muusikateoste kasutamise kohta EAÜ vahendusel tuginevad EAÜ läbipaistvusaruandel ning täpsustavatel otsepäringutel.

Toetusena on käesolevas alajaotuses ainsana arvestatud Kultuuriministeeriumi iga-aastast toetust €35 000 Rahvusvahelisele Eduard Tubina Ühingule Eduard Tubina kogutud teoste kirjastamiseks (allikas: KUMi eelarved).

KULUTUSED LOOMETÖÖLE

Kulutused loometööle koosnevad käesolevas aruandes ainult erinevatest toetustest (vt lõiku “toetused”).

KULUTUSED VALDKONNA EDENDAMISELE

Kulutused valdkonna edendamisele koosnevad käesolevas aruandes ainult erinevatest toetustest (vt lõiku “toetused”).

TOETUSED

Andmed kontserdikorralduse toetuste kohta tuginevad järgnevatel allikatel:

- Kultuuriministeeriumi toetusprogrammid “Muusikakollektiivid ja kontserdikorraldajad” ning “Muusikafestivalid ja suursündmused”. Info, sh jaotuste protokollid jm: <https://www.kul.ee/muusika-valdkonna-rahastamine>.

21 Vaata nt <https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset/suomen-musiikkialan-talous-ja-vienti-2020>, metodoloogia on täpsemalt lahti kirjutatud <https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset/musiikkialan-talous-suomessa-2012>

22 Kulka aruanded on leitavad <https://www.kulka.ee/meist/kultuurkapitalis/aastaaruanded>

- Kulka helikunsti sihtkapitali projektipõhised toetused kontsertide, kontserdisarjade ja festivalide korraldamiseks. Üldine info Kulka tegevusaruannetes: <https://www.kulka.ee/meist/kultuurkapitalist/aastaaruanded>. Täpsemad alajaotused on täpsustatud otsepäringute kaudu.
- EASi toetusprogrammid. Info on leitav toetuste andmebaasist: <https://eas.ee/toetatud-projektid/>.
- EAÜ on varasematel aastatel toetanud kontserdikorraldust toetusprogrammist, kuid alates 2020 on kontserdikorraldusega seotud vaid üksikud juhatus otsusega seotud toetused, peamised Eesti Muusikaauhindade gaalakontserdi korraldus.

Andmed salvestamise toetuste kohta tuginevad järgnevatel allikatel:

- Kulka helikunsti sihtkapitali projektipõhised toetused albumite salvestamiseks ja väljaandmiseks. Andmed tuginevad otsepäringule.
- EAÜ on toetanud muusika salvestamist ja väljaandmist erinevatel aastatel erinevas mahus. Alates 2020 on salvestamine (kuid mitte tiražeerimine ja turundamine) üks EAÜ toetusprogrammi suundadest. Otsuste protokollid alates 2021 on leitavad kodulehelt: <https://eau.org/autorile/toetuste-taotlemine/eau-toetused/rahuldatud-taotlused/>. Varasemad andmed tuginevad otsepäringul.

Muusikateoste kirjastamise alajaotuses ainsana toetusena välja toodud Kultuuriministeeriumi toetus Rahvusvahelisele Eduard Tubina Ühingu tugineb KUMi eelarvetel, mis on leitavad: <https://kul.ee/asutus-uudised-ja-rahastamine/kultuuriministeerium/majandusteave-ja-varahaldus>.

Andmed heliloomingu tellimise toetuste kohta tuginevad järgnevatel allikatel:

- Kultuuriministeeriumi toetusprogrammi “Heliloomingu ja muusikaalaste väljaannete toetusprogramm” info on leitav <https://www.kul.ee/heliloomingu-tellimine-ja-muusikaalased-valjaanded> ning voorude tulemused taotluste menetlemise infosüsteemist <https://toetused.kul.ee/public/decisions>.
- EAÜ toetusotsuste protokollid alates 2021 on leitavad kodulehelt: <https://eau.org/autorile/toetuste-taotlemine/eau-toetused/rahuldatud-taotlused/>. Varasemad andmed tuginevad otsepäringul.

Andmed loometöötoetuste ja -stipendiumide ning loometoetuste kohta tuginevad järgnevatel allikatel:

- EELi läbipaistvusaruanded, leitavad <https://www.eel.ee/et/eel/seadusandlus/> ning otsepäringute kaudu.
- EELi ja EHLi andmed tuginevad otsepäringutel.

Andmed tegevustoetuste ja muude toetuste kohta tuginevad järgnevatel allikatel:

- Kultuuriministeeriumi eelarved, <https://kul.ee/asutus-uudised-ja-rahastamine/kultuuriministeerium/majandusteave-ja-varahaldus>.
- Kulka helikunsti sihtkapitali toetusotsused, täpsem info liigituste kohta tugineb otsepäringutel.
- Kulka maakondlike ekspertgruppide toetusotsused, tuginevad Kulka tegevusaruannetel <https://www.kulka.ee/meist/kultuurkapitalist/aastaaruanded>.
- EASi arenduskeskuste meede, valitud aastad. Andmed leitavad toetuste andmebaasist: <https://eas.ee/toetatud-projektid/>.
- EAÜ alates 2020 tegevustoetusi ei eralda, varasemate otsuste info tugineb otsepäringutel.